| Відокремлений структурний підрозділ “Хомутецький фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету” | **Силабус**<br>**навчальної дисципліни «Анатомія і фізіологія с-г тварин»**<br>**Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина Спеціальність: Н6 Ветеринарна медицина**<br>**Освітньо-професійна програма: «Ветеринарна медицина»** |
|---|---|
| **Освітньо-професійний ступінь** | Фаховий молодший бакалавр |
| **Статус дисципліни** | Обов’язкова навчальна дисципліна |
| **Форма навчання** | Очна (денна), заочна форма навчання. |
| **Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/ загальна кількість годин** | 5 кредитsd/ 164 години |
| **Мова викладання** | Українська |
| **Анотація дисципліни** | Дисципліна **«Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин»** вивчає будову організму тварин, функції органів і систем органів, їх взаємозв’язок та особливості у різних видів сільськогосподарських тварин.<br>У курсі розглядаються:<br>· клітинна будова організму;<br>· тканини та їх функції;<br>· будова скелета, м’язів і шкіри;<br>· системи органів (травної, дихальної, кровообігу, нервової, ендокринної);<br>· фізіологічні процеси, що забезпечують життєдіяльність організму.<br>Особлива увага приділяється практичному вивченню анатомічної будови органів на препаратах, муляжах та живих тваринах. |
| **Що буде вивчатися (предмет навчання)** | Предметом дисципліни є:<br>· анатомічна будова організму тварин;<br>· функції органів та систем органів;<br>· фізіологічні процеси життєдіяльності;<br>· взаємозв’язок організму тварин з умовами утримання та годівлі. |
| **Чому це цікаво / потрібно вивчати (мета)** | Вивчення дисципліни забезпечує формування у студентів системи знань про будову та функції організму тварин.<br>Знання анатомії та фізіології дозволяє:<br>· правильно організувати годівлю та утримання тварин;<br>· оцінювати стан здоров’я тварин;<br>· підвищувати продуктивність тваринництва;<br>· застосовувати сучасні технології виробництва продукції тваринництва. |
| **Чому можна навчитися (результати навчання)** | Після вивчення дисципліни **«Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин»** студенти зможуть отримати знання про будову організму тварин, функції органів і систем органів та особливості їх роботи.<br>Студенти навчаться розпізнавати анатомічні структури організму, визначати розташування органів у тілі тварини та розуміти фізіологічні процеси, що забезпечують життєдіяльність організму.<br>У процесі навчання здобувачі освіти набудуть практичних навичок роботи з мікроскопом, дослідження гістологічних препаратів, визначення основних анатомічних структур на препаратах, муляжах і живих тваринах. |

| | |
|---|---|
| | Також студенти навчаться визначати основні фізіологічні показники організму тварин, зокрема температуру тіла, пульс і частоту дихання, а також визначати вік тварин за зубами.<br>Отримані знання та навички будуть використовуватися у подальшому вивченні професійних дисциплін і в практичній діяльності у галузі тваринництва. |
| **Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)** | **Загальні компетентності (ЗК):**<br>1. **ЗК-1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.<br>2. **ЗК-2.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.<br>3. **ЗК-3.** Здатність працювати в команді, відповідально виконувати професійні обов'язки.<br>4. **ЗК-4.** Здатність до навчання, саморозвитку та підвищення кваліфікації.<br>5. **ЗК-5.** Навички безпечної роботи з тваринами, дотримання норм біоетики та охорони праці.<br>**Фахові компетентності (ФК):**<br>1. **ФК-1.** Розуміння будови організму сільськогосподарських тварин на макро- та мікроскопічному рівні.<br>2. **ФК-2.** Здатність пояснювати фізіологічні процеси, що відбуваються в організмі тварини, та їх взаємозв'язки.<br>3. **ФК-3.** Вміння застосовувати знання анатомії і фізіології для оцінки стану здоров'я та продуктивності тварин.<br>4. **ФК-4.** Навички роботи з анатомічними препаратами, використання інструментів для морфологічних і фізіологічних досліджень.<br>5. **ФК-5.** Здатність проводити порівняльний аналіз анатомо-фізіологічних особливостей різних видів с-г тварин.<br>6. **ФК-6.** Формування практичних умінь для подальшого вивчення клінічних дисциплін (патологія, терапія, хірургія). |
| **Навчальна логістика** | **МОДУЛЬ 1. Основи цитології, гістології та анатомія опорно-рухового апарату**<br>**Змістовий модуль 1: Вступ та мікроструктури**<br>· Значення анатомії, цитології, ембріології, гістології та фізіології.<br>· **Цитологія:** Загальна будова клітини.<br>· **Лабораторна робота:** Будова світлового мікроскопа та правила роботи з ним.<br>· **Ембріологія:** Основи розвитку зародка.<br>· **Гістологія:** Класифікація та будова основних типів тканин.<br>· **Лабораторна робота:** Вивчення морфології статевих клітин.<br><br>Getty Images<br>Огляд<br>**Змістовий модуль 2: Остеологія (Вчення про кістки)**<br>· Типи органів (трубчасті, паренхіматозні).<br>· Анатомічна та гістологічна будова кістки як органа. |

- **Осьовий скелет:** Шийний та грудний відділи хребта.
- **Скелет голови:** Будова та особливості кісток черепа.
- **Скелет кінцівок:** Будова грудної та тазової кінцівок.
- **Практикум:** Гістологія кістки (зрізи), ідентифікація кісток на скелеті та топографія на живих тваринах.

Getty Images

**Змістовий модуль 3: Артрологія та міологія (З'єднання та м'язи)**

- Типи з'єднання кісток (синартрози та діартрози).
- З'єднання ребер, хребців та кісток черепа.
- **Міологія:** Гістологічна будова м'яза.
- **Допоміжні органи м'язів:** Сухожилки, фасції, синовіальні сумки та піхви.
- **Практикум:** Препарування суглобів та допоміжних органів м'язів.

---

**МОДУЛЬ 2. Спланхнологія, інтегруючі системи та фізіологія**

**Змістовий модуль 1: Мускулатура тулуба та шкірний покрив**

- Групи м'язів тулуба, голови та кінцівок.
- **Шкірний покрив:** Будова шкіри та її похідних (волосся, копита, ратиці, роги).
- **Вим'я:** Анатомія та фізіологія молочної залози.
- **Практикум:** Топографія м'язів та дослідження похідних шкіри на живих тваринах.

**Змістовий модуль 2: Системи внутрішніх органів (Травлення, Дихання, Сечостатевий апарат)**

- **Травлення:** Будова ШКТ, печінки та підшлункової залози.
- **Дихання:** Будова повітроносних шляхів та легень.
- **Сечовиділення:** Гістологія нирок та сечового міхура.
- **Розмноження:** Анатомія статевих органів самців і самок.
- **Практикум:** Дослідження органів на боєнському матеріалі, ректальне та вагінальне дослідження.

**Змістовий модуль 3: Кардіо-ангіологія та Нервова система**

- **Кровообіг:** Будова серця та судин; органи імунного захисту (селезінка, лімфовузли).
- **Нервова система:** Головний та спинний мозок, вегетативна нервова система.
- **Органи чуттів:** Анатомія ока, вуха, органів нюху та смаку.
- **Ендокринологія:** Залози внутрішньої секреції.

**Змістовий модуль 4: Особливості анатомії птиці**

- Специфіка будови скелета та внутрішніх органів свійських птахів.

**Змістовий модуль 5: Фізіологія обміну речовин та енергозабезпечення**

- **Фізіологія травлення:** Процеси в передшлунках та сичугу; травлення у птиці.
- **Фізіологія крові:** Гемоглобін, гемоліз, резистентність еритроцитів.
- **Кровообіг:** Діяльність серця, дослідження пульсу та тиску.
- **Лабораторні роботи:** Дія жовчі та шлункового соку, аналіз крові.

**Змістовий модуль 6: Фізіологія виділення, розмноження та лактації**

- **Дихання та терморегуляція:** Типи дихання, аускультація легень, вимірювання температури тіла.
- **Виділення:** Фізико-хімічні властивості сечі.
- **Розмноження:** Фізіологія запліднення, дослідження сперми під мікроскопом.
- **Лактація:** Процеси молоковиведення.

**Змістовий модуль 7: Нервово-м'язова фізіологія та ВНД**

- **Збудливість:** Поняття порогу збудливості, тетанічне скорочення м'яза.
- **ЦНС:** Рефлекси спинного мозку, гальмування рефлексів.
- **ВНД:** Дослідження безумовних та умовних рефлексів у тварин.
- **Аналізатори та гуморальна регуляція:** Вплив гормонів (адреналін) на функції організму.

| | |
|---|---|
| **Пререквізити** | “Біологія”, Хімія. |
| **Постреквізити** | “Патологічна фізіологія та патологічна анатомія сільськогосподарських тварин”, “Латинська мова”, “Тваринництво, зоогігієна та ветеринарна санітарія”, “Внутрішні незаразні хвороби”, “Епізоотологія з мікробіологією”, “Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин”. |
| **Рекомендована література та ресурси** | **Базова**<br>1. Лисенко М.В. Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин : підручник. – Київ : Лібра, 1999.<br><br>**Допоміжна**<br>1. Костюк В.К. Атлас анатомії свійських тварин. Остеологія : навч. посіб. – Київ : Аграрна освіта, 2001.<br>2. Мазуркевич А.Й., Карповський В. І., Камбур М.Д. та ін. Фізіологія тварин : підручник. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 424 с.<br>3. Ніколаєвич В.І. Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин. – Київ : Аграрна освіта, 2014. – 511 с.<br>4. Науменко В.В. та. ін. Фізіологія сільськогосподарських тварин. – Київ : Сільгоспосвіта, 1994. – 509 с.<br>5. Рудик С.К. Анатомія свійських тварин : підручник. – Київ : Аграрна освіта, 2001.<br><br>**Інформаційні ресурси**<br>1. Офіційний сайт НМЦ «Агроосвіта» http://smcae.kiev.ua<br>2. Лист МОН 09.07.2018 № 1/9-434<br>Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення. |

| | | |
|---|---|---|
| **Формат** | **Вид занять** | **Кількість годин** |
| | Лекції | 80 |
| **та обсяг курсу** | Семінарські | - |
| | Лабораторні | 34 |
| | Практичні | 50 |
| | Навчальна практика | 18 |
| | Самостійна робота | 76 |
| **Розподіл балів,** | **Форми контролю** | **Максимальна кількість балів** |
| **форма контролю** | Екзамен | 5 |
| | **Оцінка** | **Оцінка** |
| | **ЄКТС** | **за національною шкалою** |
| | **A** | *Відмінно* |
| **Шкала оцінювання,** | **B** | *Добре* |
| **національна** | **C** | |
| **та ЄКТС** | **Б** | *Задовільно* |

| | | |
|---|---|---|
| | **E** | |
| | **EX** | *Незадовільно* |
| | **Г** | |
| | **ХОМІЧ Наталія Володимирівна** | |
| **Викладач** | **Посада** викладач технологічних дисциплін | |
| | **Педагогічне звання** | спеціаліст |
| | **E-mail:** homich.natalia@hfk.pdau.edu.ua | |